

Vrednovanje elemenata sučelja WebPAC-a

Ana Barbarić

Katedra za bibliotekarstvo

Odsjek za informacijske znanosti

Filozofski fakultet u Zagrebu

OPAC i WebPAC

- uvjetovanost OPAC-a i WebPAC-a informacijsko komunikacijskom tehnologijom
- novi zadaci knjižničnog kataloga
- sukob ili suživot kataložne tradicije i promjena uzrokovanim novim tehnološkim okruženjem u WebPAC-ima
- WebPAC-i i neiskorištene mogućnosti novog medija

Obilježja WebPAC-a

- uobičajene osobine tradicionalnih OPAC-a
- hiperveze
- pomak prema oponašanju pretraživača sličnim onima na Web-u
- kazala sadržaja (TOC) i cjeloviti tekstovi
- pristup daljinski dostupnoj elektroničkoj građi (polja 856 i 452 UNIMARC-a)

- mogućnost istovremenog pretraživanja različitih elektroničkih izvora podataka putem istog sučelja
- grafičko korisničko sučelje (GUI)

Korisničko sučelje

- dio sustava koji omogućava komunikaciju računala i korisnika na razgovorni način
- korisnik je aktivni sudionik procesa
- komunikacija se odvija pomoću tehnika interakcije – ponuda i izbor pristupnica, primjena različitih metoda pretraživanja, prikaz i analiza pronađenih zapisa, pružanje pomoći

- sučelje bi trebalo omogućavati jednostavan, razumljiv i djelotvoran pristup sustavu
- prijateljsko sučelje – intuitivno snalaženje
- estetski zadovoljavajuće sučelje
- korištenje razumljivog jezika
- uvažavanje razlika među korisnicima
- poticanje korisnika na povećavanje znanja presudnog za učinkovitu uporabu sustava

Grafičko korisničko sučelje

- GUI je korjenito utjecalo na uporabu osobnih računala u različitim primjenama
- korištenje prozora i grafičkih simbola u svrhu komunikacije je prisutno u većini sustava namijenjenim krajnjim korisnicima
- jednostavnost uporabe
- olakšavanje pretraživanja računalnih kataloga

- osnovne značajke interakcije temeljene na grafičkom korisničkom sučelju – uporaba grafičkih simbola i prozora, istodobni prikaz različitih vrsta podataka, olakšana mogućnost kretanja kroz podatke i popise, uporaba povlačnih ili padajućih izbornika (*pull down or drop down menus*), korištenje miša uz tipkovnicu kao ulaznog uređaja

Elementi sučelja WebPAC-a

Opća obilježja WebPAC-a

- postojanje uključka (*login-a*) i zaporke (*password-a*) za korištenje WebPAC-a
- opći podaci o građi obrađenoj u WebPAC-u
- podatak o veličini bibliografske baze (približan broj pretraživih zapisa)
- mogućnost pretraživanja kataloga više knjižnica
- mogućnost određivanja i pamćenja osobnih postavki za korištenje WebPAC-a

Izgled i osobine sučelja

- broj boja korišten u grafičkoj prezentaciji
- isto značenje boja kroz cijeli katalog
- lako nalaženje maske za pretraživanje
- razumljivo nazivlje uz polja za upis podataka za pretraživanje
- poželjne opcije svake stranice kataloga – naziv knjižnice ili kataloga, mogućnost izlaženja iz sustava, mogućnost vraćanja na početnu stranicu, kretanje unatrag i unaprijed, započimanje novog pretraživanja, pomoć

Pretraživanje

- jednostavno i složeno pretraživanje
- ograničavanje pretraživanja
- povijest pretraživanja
- osjetljivost na mala i velika slova
- krnjenje upita, uporaba različitih operatora
- pretraživanje po izrazu
- mogućnost preoblikovanja upita
- postojanje tezaurusa i kazala

Pristupnice i normativna kontrola

- pristupnice: autor (individualni/korporativni autor), ključna riječ, predmetna odrednica, naslov, riječi iz naslova, klasifikacijski broj, standardni broj, kombinirane pristupnice
- autorska i predmetna normativna kontrola
- vidljivost sustava uputnica
- vidljivost hijerarhijskih odnosa (odrednice i pododrednice, klasifikacijski broj i cijela klasifikacija, više i niže razine)
- postojanje hiperveza

Prikaz rezultata pretraživanja

- podatak o ukupnom broju pronađenih zapisa
- mogućnost određivanja broja pronađenih zapisa po jednom ekranu
- osvjetljavanje pojmova u zapisima koji odgovaraju traženim
- načelo odrednica
- prikaz zapisa u različitim formatima
- skraćeni i potpuni zapisi
- mogućnost različitog redanja dobivenih rezultata

Preuzimanje dobivenih zapisa

- mogućnost snimanja i/ili tiskanja rezultata pretraživanja
- podržavanje različitih formata
- mogućnost pruzimanja zapisa elektroničkom poštom

Pomoć i upute

- nuđenje pomoći na svakoj stranici
- kontekstualna pomoć
- korištenje razumljivog jezika
- sugestije za preoblikovanje upita
- primjeri oblikovanja upita

Status knjižnične građe

- vidljivost ukupnog broja primjeraka naslova
- vidljivost signatura i lokacija
- vidljivost zaduženja i rokova povratka
- mogućnost rezervacije

Oblikovanje sučelja WebPAC-a

Polazišta za procjenu oblikovanja sučelja

- elementi koji predstavljaju sastavne dijelove sučelja poput oblika, boja, strukture i sličica
- način na koji su dotični elementi stopljeni u cjelinu
- medij o čijem je sučelju riječ

Obogaćivanje WebPAC-a

- poboljšavanje funkcionalnosti sučelja
- obogaćivanje zapisa novim sadržajima
- dodatne usluge knjižničkog kataloga

Zaključak

- utjecaj WWW-a na razvoj OPAC-a nije imao samo pozitivne učinke
- od tri sastavna dijela OPAC-a (bibliografske baze podataka, pretraživača i sučelja) samo su sučelja znatno napredovala pretvorbom OPAC-a u WebPAC-e
- uspješnost WebPAC-a u budućnosti više ne ovisi toliko o oblikovanju sučelja koliko o nužnim promjenama njegovih preostalih dijelova